

KAPALI ÇARŞIDA KAPALI ŞİİR

Onur AKBAŞ¹

ÖZET

Kapalı çarşı şiiri, duygu ve düşüncenin doğrudan değil; dolaylı olarak verildiği, bir **“İkinci Yeni”** şiiri örneğidir. Şiirin manasındaki müphemlik ve dağınıklık da bu şiire ait bir özelliktir. Ancak **Sezai Karakoç**'un **“İkinci Yeni”** Şairleri ile birlikte anılması sadece, bu şiiri üslup ve şekil yönüyle benimsemesindedir. O hayat görüşü bakımından **“Çoğu Marksist olan”** (Kaplan,2004;309) bu guruba dahil değildir. Hayatı Marksist ve materyalist bir çerçevede ele alıp değerlendiren bu guruptaki şairlerin hilafına O: “milliyetçi, dindar, muhafazakar” zümreye dahildir. (Kaplan,2004;309) dahildir.

Şair **“Kapalı Çarşı”** şiirini **kapalı çarşığı anlatmak için yazmamıştır. Bu şiiri yazmasındaki maksat, “Kapalı Çarşı”nın eskiyi ve şarkı temsil etmesindedir. Kapalı Çarşı ile ilgili şiir yazan tek şair de Sezai Karakoç değildir. Orhan Veli Kanık, Behçet Necatigil gibi şairlerimiz de Kapalı Çarşı şiiri yazan şairlerimizdendir. Ayrıca “Ahmet Hamdi Tanpınar Huzur adlı romanında Kapalı Çarşı'yı geniş olarak tasvir etmiş, onda bizim tarihimizin bir cephesini görmüştür.”** (Kaplan,2004;311)

ABSTRACT

Poets "Covered Bazaar" poetry is not written to tell off the market. The purpose of writing this poem, "Covered Bazaar" and east of the old represent. Poems by about Bazaar is not the only poet de Sezai Karakoç. Orhan Veli Kanık, such as Behçet Necatigil poem by poet and poets have been the Grand Bazaar. Moreover, "**Ahmet Hamdi Tanpınar** as a broad peace in his novel are depicted in the Grand Bazaar was the one front of our history we saw in him." (Kaplan, 2004; 311)

Poetry and spiritual feelings in the generally functioning national poet, metaphysical verse in style in an intuitive way duyuş has announced. "Grand Bazaar" in the poem as we will see from reviewing religious feelings he has

¹ Onur AKBAŞ, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi

certain limits, strict rules of the poem not as a product, members of the "metaphysics of tension", a poem of remorse and Çile reflection of the verse is.

Kapalı Çarşı Şiiri Etrafında Birkaç Mülâhaza

Kapalı çarşı şiiri, duygu ve düşüncenin doğrudan değil; dolaylı olarak verildiği, bir "İkinci Yeni" şiiri örneğidir. Şiirin manasındaki müphemlik ve dağınıklık da bu şiire ait bir özelliktir. Ancak **Sezai Karakoç**'un "İkinci Yeni" Şairleri ile birlikte anılması sadece, bu şiiri üslup ve şekil yönüyle benimsemesindedir. O hayat görüşü bakımından "**Çoğu Marksist olan**" (Kaplan,2004;309) bu guruba dahil değildir. Hayatı Marksist ve materyalist bir çerçevede ele alıp değerlendiren bu guruptaki şairlerin hilafına O: "milliyetçi, dindar, muhafazakar" zümreye dahildir. (Kaplan,2004;309) dahildir.

Şair "**Kapalı Çarşı**" şiirini *kapalı çarşığı anlatmak için yazmamıştır. Bu şiiri yazmasındaki maksat, "Kapalı Çarşı"nın eskiyi ve şarkı temsil etmesindedir. Kapalı Çarşı ile ilgili şiir yazan tek şair de Sezai Karakoç değildir. Orhan Veli Kanık, Behçet Necatigil gibi şairlerimiz de Kapalı Çarşı şiiri yazan şairlerimizdendir. Ayrıca "Ahmet Hamdi Tanpınar Huzur adlı romanında Kapalı Çarşı'yı geniş olarak tasvir etmiş, onda bizim tarihimizin bir cephesini görmüştür.*" (Kaplan,2004;311)

Şiirlerinde umumiyetle milli ve manevi hisleri işleyen şair, metafizik duyuş tarzını mutasavvifâne bir eda ile mısralarında duyurmuştur. "**Kapalı Çarşı**" şiirini incelerken de göreceğimiz gibi onda dini duygular belli sınırları olan, katı kurallar manzumesinin bir ürünü şeklinde değil, fertte tezahür eden "metafizik gerilimin" Pişmanlık ve Çileler isimli şiirindeki mısralara yansımaları şeklindedir.

Zira onun maneviyatçı yanını yansıtan:

"Ben bir şarkı, ben bir türküyüm

Ben Meryem'in yanağındaki tüyüm

Beni bir azizin nefesi uçurur

İçimde Allah'ın korkusu durur"

Bu mısralarda farklı dinlere ait motiflerin kullanılması ondaki manevi heyecanın sadece İslamî atmosferle kalmayıp, semavî dinlerin kaynağının varıp kendisine dayandığı İbrahimî bir hisle yoğrulduğu kanaatini verebileceği gibi, üç semâvî dinin tahrif edilmemiş özünün İslam’da olduğunun ve bu dine mensup her insanın bu hakikatleri ayırım yapmadan sinesinde barındırdığının bir numunesi hükmündedir. Daha açık bir ifade ile bin dört yüz yıl öncesinden süzülüp gelen: ‘(Resûlüm!) de ki: *“Ey ehl-i kitap! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze geliniz: Allah'tan başkasına tapmayalım. O'na hiçbir şeyi eş tutmayalım ve Allah'tı bırakıp da kimimiz kimimizi ilâhlaştırmayalım. Eğer onlar yine yüz çevirirlerse, işte o zaman: Şahit olun ki biz müslümanlarız! deyiniz.”*’(Al-i İmran Suresi/64) mesajının bir şairin coşkun yüreğinden kopup gelen hissi bir tefsiri gibidir.

Her zaman insanlığı barışa ve ortak değerler etrafında buluşmaya çağıran bir dinin dindar şairi olarak; insanlığın kavgasından medet uman ‘öteki’ne tahammül edemeyen, menfaat, makam, mal hırsı uğruna puslu havalardan ganimet koparmaya çalışan ve bu özellikleri kendinde barındıracak cesareti de sadece Allah korkusu taşımayan yüreklerinde bulan ve çeşitli asırlara ve o asırların özelliklerine göre bazen alın teriyle kazanılmış sermayeye düşmanlık, bazen sermaye esareti bazen de en kötüsü aile ve aile ahlakına organize bir düşmanlık şeklinde ortaya çıkan Kur’an’ın: **“Binasının temelini, Allah korkusu ve hoşnutluğu üzerine kuran kimse mi hayırlıdır, yoksa binasının temelini göçecek bir yarın kenarına kurup onunla birlikte kendisi de cehennem ateşi içine yuvarlanan kimse mi? Allah, zulmeden bir topluluğa hidayet vermez.”** (Tevbe Suresi, 109) şeklinde tarif ettiği kötü ruhlu her devrin ve her dinin fitnecilerinin de idrakindedir. Belki de bu yüzden “İçimde Allah’ın korkusu durur” demektedir.

Şair idrakinde olduğu bu insanları **“Kapalı Çarşı”** şiirinde **“onlar”** zamiriyle ifade etmiştir.²

² Şiirde müphem olarak “onlar” diye vasıtalı bir şekilde ifade edilen insanlar ahlaki kıymetlere değer vermeyen...” kişiler olduğunu söylemiştir. (Kaplan,2004;310)

“Kapalı çarşı içinde fikre ve gerçeğe

Neler neler etti anlarsın onlar...”

İfadesi bu yöndeki görüşleri doğrular niteliktedir.

Ayrıca şairin ahlak düşmanlarını ve aile ahlakını hedef alan ve günümüzde de organize bir şekilde uluslar arası tahribatlara sebep veren bu kişileri şu mısralarında daha açık bir şekilde ifade etmektedir:

“Kendi yastıklarına gölge salmasın

Çocuklarının öpüşleri onlara anlat

Kendi yastıklarına düşmesin

Dostlarının kadınları üstündeki gölgesi onlara anlat.”

Derken aile ahlakını bozmaya çalışan; maddi, manevi ve ailevi değerleri tahfif eden bir anlayışın müntesiplerinin kendi ailevi rezaletlerini, amiyane bir tabirle “Geniş mezhepli yaşam tarzlarını” yüzlerine çarpmaktadır.

Mehmet Kaplan bu kişileri belli bir ideolojinin mensubu olarak ifade etmiştir. Ancak kendisi hayatta olsaydı, tarif ettiği bu insanların, sadece Türk ahlakına, geleneklerine, inanışlarına düşman ve bir görüşe karşı başka bir görüşü değil, bütün ideolojileri kendi işleyen çarklarını bozacak bir çomak olarak gören ve bütün dinleri ve ahlaki öğretileri hedef alan büyük bir bütünün parçası olduğunu esefle müşahede edecekti.³

Aydın, kendi asrında yalnızlık zindanının müebbet mahkumu... Anlaşılama ve anlama yokuşlarında ıstırap yudumlayan, halkının gözünde hilkat garibesi... Bir yazımda asrın yalnızlarına seslenirken şöyle demiştim:

“Bir tarafta insanları boş avuntulara günübürlük zevklere sürükleyen ve bundan sermaye elde eden popülist kültür; öbür taraftan “üç asırlık mağlubiyetin mağduriyetin mazlumiyetin...” getirdiği cehaletin virane bir köşkü gibi karşımızda duran bir neslin kalıntıları ve arada yön tayin etmeye çalışan lakin

³ Bknz. Mehmet Kaplan, “Şiir Tahlilleri II” , s:310, İstanbul, 2004

*nereye gittiğini dahi bilmeyen bir körebe oyunu içerisinde dönüp duran nesli-
cedîd...’’⁴*

İşte böyle bir tablo düşünün ve onun karşısına da aydını koyun... İşte o zaman anlarız şairin **“sen bana Kapalı Çarşı”** mısrasındaki anlaşılamanın verdiği cinnet halini...

Bu durumu resmeden yine bir tarihte fakirin kaleme aldığı şu ifadelerle yazımı noktalamak istiyorum: *“Bu yalnızlık kimi zaman, bir bilgenin gölge etme, başka ihsan istemem diyerek sessiz ve tepkisiz karaltılara isyanı olmuş, kimi zaman da bahtiyar bir ihtiyarın göçüp giderken –hem dünyevi ve hem de uhrevi- sılasına, bunlar beni anlamadılar ibaresinde saklı bir sitem olmuş. Seslerine ses verecek bir muhatap bulamayınca dertlerini duvarlara anlatmışlar. Onların bu haller üstü hallerini, şu mısralar nasıl da güzel anlatıyor:*

“Volkan gibi lav atmış, ne susmuş, ne sönmüşüm

Ben bu iman uğruna, çılgınlara dönmüşüm’’⁵(Serdengeçti)

KAPALI ÇARŞI

Kendi yastıklarına gölge salmasın

Çocuklarının öpüşleri onlara anlat

Onlara anlat yağmur karşılıklı yağar

Ruhların içindeki müzikle karşılıklı

Kapalı çarşı içinde bir sigara

Bir keman kılıfı senin saçlarına sürünen yağ

⁴ Onur Akbaş, Memleket Gazetesi, “Popülizm ve Cehalet Terörü” 12-03-2007, www.memleket.com.tr

⁵ Onur Akbaş, Hakimiyet Gazetesi, “Entelektüel Perspektiften Yalnızlık ve Cinnet”

Onlara anlat kadınların gözlerinin içinden geçer

Kapalı çarşı ve kapalı çarşığı götüren saat

Bir inci gerdanlık dumanları içinde kapkara

Anlamağa başladığı ağır ve çekilmez kelimeler içinde dağ

Senin resmin ince gerdanlığın siyah parlaklığı içinde ışıklı

Işıklı ışısız yandan ve önden ışısız arkadan ve içten ışıklı

Onlara anlat ki insan kelimelerden ve şiirden yaratılmadı

Tüylere içinde gelen yeni dünya

Bir sandalye kadar hür olduğu gün

Sen cuma gününün hürriyet kadar kutsal olduğunu onlara anlat

Benim aynamı küçültüp büyüten onlar

Benim aynamı aynalıktan çıkaran

Kapalı çarşılar içinde fikre ve gerçeğe

Neler neler etti anlarsın onlar

Şemsiyeler gibi

Felaketlerin en şakacısına açılveren onlar

Kendi yastıklarına düşmesin

Dostlarının kadınları üstündeki gölgesi onlara anlat

Kapalı çarşılar içinde

Aslanların ağaç kabuğuna yazdığı şiir

Kapalı çarşı içerisinde

Açık ve keskin yumuşak ve güzel Kur'an sesleri

Kapalı çarşı içinde kapalı rüya çarşuları

Kapalı çarşı içinde öfke ve af çarşuları

Kapalı çarşıya gittiğin zaman

Bir yangın sonrasının gazetelerini okudun

Bir gazete uzun ve kul olmuş bir gazeteydi kapalı çarşı

Mavi gözlü bir gazete

Kapalı çarşı içinde bulutların en senin olanı

Sen bana kapalı çarşı

Şüphesiz o kadar satılan ve alınanlar var ki

Şüphesiz bir harita kırığı

Bir yapma deniz parçasıyla kapalı kapalı çarşı

Sen kapalı çarşular üstüne yağmur yağanı

Yağmurun iyi ve doğru yağmadığını onlara anlat